

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 4. Utrùm Relationes ad intra distinguantur ab essentia divina.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

non generat sumpta secundum considerationem aliam, secundum quam dicitur essentia. Ad quod, ut verum sit, non requiritur realis distinctio inter paternitatem & essentiam, sed sufficit virtualis amplitudo in entitate divina, & virtualis distinctio inter paternitatem & essentiam. Quod ut melius intelligas,

Nota 1. Res planè simplex realiter, potest habere virtuales amplitudines, & vi hujus virtualis amplitudinis, æquivalere multis realiter distinctis. 1. In ordine ad diversos effectus præstandos. 2. In ordine ad operandum inadæquatè. 3. In ordine ad exprimi diversos & inadæquatis conceptibus. 4. In ordine ad fundandam veritatem prædicatorum apparenter contradictoriorum. Sic v.g. anima rationalis, quamvis in se realiter simplex, est virtualiter ampla: nam æquivaleret bruto v.g. & Angelo. 1. In ordine ad diversos effectus præstandos: sentit enim ut brutum, & intelligit ut Angelus. 2. In ordine ad operandum inadæquatè: nam cum sentit, tam agit præcisè ut æquivaleret bruto, quam si non æquivaleret Angelo. Similiter cum intelligit, tam operatur præcisè ut æquivaleret Angelo, quam si non æquivaleret bruto. 3. In ordine ad terminandos diversos & inadæquatos conceptus: nam cum possit tam operari præcisè ut æquivaleret bruto, quam si non æquivaleret Angelo, & vicissim; quidni posset uno conceptu tam exprimi præcisè ut æquivaleret bruto in ordine ad sentiendum, quam si non æquivaleret Angelo in ordine ad intelligendum, & vicissim? 4. In ordine ad fundandam veritatem prædicatorum apparenter contradictoriorum: nam tunc sunt prædicata apparenter contradictoria, cum idem affirmatur & negatur de eodem sumpto secundum diversas considerationes, seu æquivalentias. Ad hoc autem ut idem verè affirmetur & negetur de eodem secundum diversas considerationes & æquivalentias sumpto, requiruntur & sufficiunt duo. 1. Ut res simplex possit considerari diversimodè, hoc est, ut possit uno conceptu exprimi præcisè secundum unam æquivalentiam, & alio præcisè secundum aliam. 2. Ut rei simplici aliquid conveniat secundum unam considerationem & æquivalentiam, & non secundum aliam. At anima rationalis hoc utrumque habet per virtuales suam amplitudinem, ut ostensum est. Itaque, quamvis anima rationalis sit in se simplex realiter; quia ramen est virtualiter ampla, verè dicitur: Animalitas sentit, rationalitas non sentit; quia licet sentire affirmetur & negetur de eodem simplici, nempe de anima rationali, affirmatur & negatur de illo sumpto secundum diversas considerationes & æquivalentias, secundum quarum unam convenit illi, non secundum aliam propter virtuales ejus amplitudines; & sensus propositionis est: Anima rationalis sentit, ut æquivaleret bruto, non ut æquivaleret Angelo. Quod verum est.

Nota 2. Entitas divina, in se simplicissima, habet virtuales amplitudines infinitas, & æquivaleret, seclusa omni imperfectione, creatis distinctis pluribus & pluribus in infinitum: nam hoc est perfectio maxima & simpliciter simplex. Hinc entitas divina potest per se ipsam præstare, seclusis imperfectionibus, quod præstare possent creata distincta plura & plura in infinitum. Hinc entitati divinæ convenit aliquid prout æquivaleret alicui rei creatæ, non prout æquivaleret alteri. Hinc entitas divina representabilis est diversis & inadæquatis conceptibus, uno scilicet, prout æquivaleret uni rei creatæ, & altero prout æquivaleret alteri. Hinc denique entitas divina fundat veritatem prædicatorum apparenter contradictoriorum sine distinctione reali. Sic v.g. verè dicitur: Justitia divina punit, misericordia divina non punit; nam punire affirmatur & negatur de eodem simplici, sed virtualiter amplo, nempe de entitate divina, sumpta secundum diversas considerationes & æquivalentias. Sensus enim est: Entitas divina punit prout æquivaleret justitiæ creatæ, non prout æquivaleret misericordiæ creatæ: quod verum est sine distinctione reali justitiæ & misericordiæ divinæ. Similiter verè dicitur: Paternitas generat, essentia non generat; quamvis inter paternitatem & essentiam non intercedat realis distinctio; quia tunc

generare affirmatur & negatur de entitate divina, sumpta secundum diversas æquivalentias, secundum quarum unam convenit illi generare, non secundum aliam: sensus enim est: Entitas divina generat prout æquivaleret potentiæ creatæ, non prout æquivaleret essentiæ creatæ; entitas divina generat, prout est talis entitas relativa, non prout est absolute, justitia, misericordia, &c. quod verum est propter virtuales amplitudines entitatis divinæ.

Obj. 2. Illa distinguuntur realiter, quorum unum reperitur sine alio. Atqui essentia divina reperitur in Filio sine paternitate. Ergo, &c. *R.* dist. maj. Illa distinguuntur realiter, quorum unum reperitur sine alio in omni supposito, in quo est, C. maj. Quorum unum reperitur sine alio in uno supposito, sed reperitur cum illo in altero, N. maj. At sic essentia divina reperitur in Filio sine paternitate, ut reperitur cum illa in Patre, & quidem per identitatem. Essentia autem divina reperitur in Filio sine paternitate, quia essentia divina communicatur Filio sine paternitate. Ad quod sufficit virtualis amplitudo in entitate divina, & distinctio virtualis inter essentiam & paternitatem.

Obj. 3. Deus videt essentiam divinam distingui à paternitate: nam videt paternitatem generare, & essentiam non generare. Ergo, &c. *R.* Deum videre essentiam distingui virtualiter à paternitate, in quantum videt entitatem divinam esse virtualiter amplam, eamque æquivalere essentiæ & potentiæ creatæ realiter distinctis, & generare prout æquivaleret potentiæ creatæ generandi, non prout æquivaleret essentiæ creatæ.

Resp. II. Relationes ad intra distinguuntur virtualiter ab essentia divina.

Prob. Non potest idem affirmari & negari de eodem, secundum idem planè tum re, tum ratione, sine manifesta absurditate. Sed de paternitate & spiratione activa affirmatur, quod producant; de essentia negatur, De filiatione & spiratione passiva affirmatur, quod producantur; negatur de essentia. Ergo datur aliqua distinctio inter essentiam divinam & paternitatem, spirationem activam, &c. Non distinctio realis, ut probatum est. Ergo virtualis.

Obj. In Concilio Rhemenfi contra Gilbertum Porretanum definitum est, essentiam divinam non distingui ratione à relationibus: nam Concilium dixit: *In Theologia inter essentiam & personas ratio non distinguitur.* Ergo, &c. *R.* neg. ant. *Ad prob. R.* sensum verborum esse: Essentia divina à personis non dicitur esse distincta in re. Quod ut intelligas, *Nota.* Gilbertus duplicem aiebat esse distinctionem rationis, unam scilicet in Theologia, alteram in Mathematica. Intelligebat autem per distinctionem rationis in Theologia, distinctionem in re; & per distinctionem rationis in Mathematica, distinctionem logicam. Itaque Eugenius III. approbante Concilio, utens verbis Gilberti, contra eum definit, essentiam divinam non distingui realiter à personis divinis.

ARTICULUS IV.

Utrum relationes ad intra sint de conceptu essentia divine.

R. Esp. I. Relationes ad intra non sunt de conceptu essentia divine, quæ proinde ab illis perfectè præcindit.

Prob. Nam si relationes sunt de conceptu essentia divine, 1. Filius non habet formaliter totam essentiam, cum non habeat omnes relationes, & ita non est plenè & perfectè Deus. Quod est contra Nicænum Concilium, à quo definitum est, teste Nazianzeno orat. 50. Filium esse Deum de Deo, perfectum de perfecto, totum à toto, plenum à pleno. 2. Pater non communicat Filio totam substantiam divinam, cum non communicet illi paternitatem; & ita Filius non habet totam substantiam divinam. Quod est contra Lateranense IV. cap. 2. ubi definitur, sine ulla diminutione Filium nascendo substantiam Patris accepisse.

3. Ceter-

3. Cernitur realis numerus in essentia, ratione scilicet relationum, quas includit. Quod est contra Toletanum 11. in professione fidei, ubi sic ait: *In relatione personarum numerus cernitur; in divinitatis vero substantia quid enumeratum sit, non comprehenditur.*

4. Denique, qualibet trium personarum non est tota essentia. Quod est contra Later, IV. cap. 2. ubi ita habet: *Qualibet trium personarum est illa res, videlicet substantia, essentia seu natura divina.* Ergo, &c.

Obj. 1. Ex S. Thoma q. 27. a. 2. ad 3. paternitas & filio includuntur in esse divino. Ergo sunt de conceptu essentiae. *R. dist. ant.* Paternitas & filio includuntur in esse divino adaequatè sumpto, seu in esse Dei, ut unus & trinus est, *C. ant.* Includuntur in esse divino inadaequatè sumpto, seu in esse Dei, ut unus est, *N. ant.* & conseq.

Obj. 2. Essentia divina est tota ratio esse divini adaequatè sumpti. Ergo relationes ad intra sunt partes essentiales, & consequenter sunt de conceptu essentiae. *Neg. ant. Probabis.* Ens simplicissimum debet habere unicam essentiam, quae sit ratio totius esse ipsius. Sed Deus est ens simplicissimum. Ergo, &c. *R.* Deum sic esse ens simplicissimum, ut tamen sit realiter trinus. At non est trinus realiter per essentiam, quae tribus personis communis est, sed per relationes ad intra invicem oppositas. Unde esse divinum adaequatè sumptum, praeter essentiam dicit relationes ad intra, quae cum essentia constituunt Deum unum & trinum, & consequenter esse divinum adaequatè sumptum.

Obj. 3. Haec praedicatio, Deus est Pater, Filius, & Spiritus sanctus, non est accidentaliter. Ergo est essentialiter. Ergo Pater v. g. quia pater, & consequenter paternitas, est aliquid essentialiter, & de conceptu essentiae. *R.* praedicationem illam, Deus est Pater, Filius, & Spiritus sanctus, neque accidentalem, neque essentialiter esse, sed esse substantialem, per substantialem intelligendo quicquid pertinet ad constitutionem suppositi, quod est totum substantiale. Itaque paternitas est aliquid substantiale non quod constituat Deum in esse Dei; hoc enim facit sola essentia; sed quod constituat Deum in esse talis suppositi, nempe in esse Patris. Unde paternitas est non pars essentiae, sed pars virtualis suppositi.

Resp. II. Essentia divina non est de conceptu relationum ad intra, & ita relationes ad intra perfecte praecindunt ab essentia divina.

Prob. Idem iudicium esto de omnibus relationibus ad intra, ac de filiatione. Sed essentia divina non est de conceptu filiationis. Ergo, &c. *Prob. min.* Si essentia divina est de conceptu filiationis, filio etiam formaliter sumpta, est in recto ipsa essentia divina. Falsum conseq. Ergo, &c. *Prob. min.* Si filio etiam formaliter sumpta, est in recto ipsa essentia divina, filio non potest produci, quin producat essentia divina. Falsum conseq. Ergo, &c.

Obj. 1. Filiatio v. g. est modus essentiae divinae. Sed modus etiam in sensu formali est subiectum, quod modificat. *R.* minorem veram esse de modo puro, qui subiecto non superaddit entitatem propriam: falsam verò de modo non puro, qui entitatem propriam superaddit subiecto modificato. Filiatio autem est modus non purus essentiae divinae: nam superaddit essentiae divinae entitatem propriam relativam, quamvis ab ea realiter indistinctam. 1. Superaddit essentiae entitatem propriam: nam propriè producit; nihil autem propriè producit, nisi entitas. 2. Haec entitas relativa, quam superaddit essentiae, non distinguitur ab ea realiter, quia in divinis omnia sunt unum, ubi non obviat relationis oppositio. At filio nulla habet oppositionem cum essentia.

Obj. 2. Paternitas, filio, & spiratio passiva sunt substantiae propriae & connaturales personarum divinarum. Sed substantia propria & connaturalis includit naturam substantem. Ergo, &c. *R.* minorem veram esse in creatis, in quibus substantia nihil aliud est quam natura, ut completa ultimò, &

terminata se ipsa; falsam verò in divinis, in quibus substantia superaddit naturae entitatem propriam relativam; cum vel sit principium formale proximum productionis ad intra, vel terminus ejus formalis, quorum neutrum esse potest natura formaliter sumpta.

Obj. 3. Paternitas est fecunditas communicandi naturam divinam. At paternitas non potest esse fecunditas communicandi naturam divinam, nisi includat eam formaliter. Ergo, &c. *R. neg. min.* Nam ut paternitas possit communicare naturam divinam, satis est quod eam habeat virtualiter, quatenus est vis productiva termini, qui essentialiter est idem realiter cum natura divina.

Obj. 4. Filius est Deus vi productionis suae. At non est Deus vi productionis suae, nisi quia filio, ratione cujus producit, est quidditative essentia divina, & consequenter nisi quia filio includit formaliter essentiam divinam. Ergo, &c. *R. neg. min.* Itaque Filius est Deus vi productionis, quia vi productionis est consubstantialis principio producenti. Est autem, vi productionis, consubstantialis termino producenti, quia Filius est per se idem realiter cum substantia producentis.

Obj. 5. Ex Patribus communia includuntur in conceptu propriorum, Ergo essentia includitur in conceptu relationum. *R. neg. conseq.* Nam Patres loquuntur de propriis in concreto, hoc est de personis divinis completè sumptis, quarum qualibet sic sumpta, praeter proprietatem relativam, includit essentiam omnibus communem. *Dices.* Ex Concilio Rhemensis paternitas est deitas. *R.* paternitatem esse deitatem realiter, non formaliter.

Obj. 6. Si paternitas, idem dic de aliis relationibus, praecindit ab essentia divina, essentia divina est in potentia ad paternitatem, & ab illa determinabilis. Falsum conseq. Ergo, &c. *R.* essentiam divinam esse in potentia virtuali ad paternitatem, & ab illa determinabilem virtualiter, in quantum propter virtutem amplitudinem entitatis divinae, essentia & paternitas aequivalent duobus realiter distinctis: quorum unum esset potentia, & alterum actus; unum determinabile, & alterum determinativum.

ARTICULUS V.

Utrum Relationes ad intra sint perfectiones, & aequales sint.

R. Esp. I. Relationes ad intra, etiam formaliter sumptae, & secundum id quod virtualiter superaddunt essentiae divinae, sunt verò, reales & positivae perfectiones.

Prob. Quia Relationes ad intra formaliter sumptae, vel sunt principia quaedam agendi praestantissima, ut paternitas & spiratio activa, vel termini formales, producti à praestantissimis illis principiis, ut filio & spiratio passiva. At principia praestantissimarum productionum, & praestantissimarum illarum productionum termini formales, non possunt non esse maximae perfectiones. Ergo &c. Hinc S. Basilii lib. 2. contra Eunomium dicit, *bonum & pulchrum esse divinae beatitudini Patrem esse.* Et S. Cyrillus lib. 2. Thesauri cap. 1. *non posse esse perfectam deitatem, nisi filium habeat, & fructum ex se pariat.*

Obj. 1. Unica est in Deo perfectio, non plures realiter, Ergo, &c. *R.* in Deo unicam esse realiter perfectionem absolutam, sed esse plures relativas, realiter distinctas & diversas, ut probatum est, & docent Patres. Unde cum dicunt unicam esse in Deo perfectionem, intelligendi sunt de perfectione absoluta.

Obj. 2. Si relationes ad intra sunt perfectiones, est aliqua perfectio in Patre, quae non est in Filio, nempe paternitas. *R.* paternitatem non esse in Filio formaliter; alioqui Filius esset etiam Pater; sed esse aequivalenter, quia filio aequivaleret paternitati, hoc est, tam bona est Filio, quam paternitas Patri. Et verò filia-